

Друзі дітей

Сергій Пилипенко

Загальні збори співробітників щойно розпочались, але жовто-зелена нудота вже оповивала все і всіх.

Ну, яке діло Маркові до "друзів дітей"[207 — "Друзі дітей" — йдеться про одну з форм діяльності товариства "Друзі дітей", що існувало при ВУЦВК у 1924-1932 рр.]? Навіщо вони йому, коли шість щомісячних "черв'яків" не дозволяють мріяти про нащадків і примушують інколи соромливо заглядати у вікна аптеки? Що там варнякає доповідач про новий, гарний побут, коли не буде безпритульних ані на вулиці, ані в родині? Знав би він, як відказував старий батько Марків, коли питали були із звичайна: що новенького, що гарненького? Посміхався небіжчик: "Багато нового, багато й гарного, але гарне — не нове, а нове — не гарне".

Еге ж! Де там убачають той новий побут, било б його громовицею! Хіба в тім, що мусиш отут сидіти на нудному зібранні, громадські, бач, обов'язки справляти, коли й тіло, й душа скніють у цьому задушливому повітрі канцелярії, прагнуть у міський парк, де, мабуть, уже шпацірує Манюся...

Ах, Манюся? Хіба можна порівняти це дивоглядне дівчатко з його жінкою? Хіба лоскотливі бесіди з цією маленькою чарівницею, повні обірваних на нервовім півслові насторожливих натяків, повні ніби простих, — але ж тільки ніби простих, — глибоко зворушливих фраз, красномовних, проречистих мовчанок, — хіба ці вечерові півгодинні бесіди, вкрадені наприкінці сірої буденної доби, можна порівняти з одноманітно-стереотипними, як канцелярійна бібула[208 — Бібула — промокальний папір, який використовують під час писання чорнилом.], обридлими діалогами з жінкою, з Олесею?

— Що загадаєш на завтрішній обід?.. Приходили з домкому, щоб платили вже за комунальні послуги... Треба наставити латку — черевики подрались... Коли б прибавили платні хоч трішки, бо дуже сутужно доводиться. Знаєш, м'ясо знов подорожчало...

Тьху! било б його громовицею — до чого ж це набридло! І ота давно знайома спідниця Олесина, що з-під неї цурпалками пухленькі литки, і оті немодні дешеві блюзки її, що під ними тремтливим ходором груди... Та все, все — і здивовано-наївні півкола високо зведених брів, і ясно-карі маленькі оченята, і капризно випнута спідня губа, і зухвало задертий угору кінчик носа... Таке все притерте, до найменшої цяточки відоме, обдивлене, обмацане, в свій час обціловане — і не дивився би!

А оце недавно Олеся в цю саму установу за діловодку стала. Добре ще, що в іншому відділі, де раніше трохи починають і пізніше кінчають, а то ще й разом довелося б ходити. Годі цього щастя і вдома, било б його громовицею!

Марко злісно глянув навкруги, на погорблені постаті співробітників, що безладно посідали, де хто трапив, і мовчки, понуро слухали доповідь. У кожного, мабуть, свої думки, свої турботи, безкрайні, як книги вхідних і вихідних паперів, такі ж сухі й

нецікаві. Задуха, гнітюча задуха і тут, і в усьому житті. Кому тут потрібні ті "друзі дітей", коли ми всі вороги дітей, зайвого тягару, недосяжної мрії?..

Тоскний погляд Марків на мить спинився на кругленькій жіночій постаті в протилежному кінці залі, що мало не одна з усіх присутніх з неприхованим захопленням дивилася на доповідача. Він говорив шаблонні, заязлені слова, виголошував гасла, що їх, як написи на трамвайних квитках, ніхто не читає, як тріскотіння друкарської машинки в канцелярії вже ніхто не чує. Але в нього був молодий, дзвоном невичерпаної життєвої снаги налятий і разом з тим єдвабний, ласковитий голос. Попід легким літнім костюмом опуклисті лінії пружистих ніг, мускулястих грудей, широких плечей. А очі, звичайні очі здорової, самовпевненої і самовдоволеної від здоров'я свого людини, побіденно-батьоро оглядали аудиторію і деколи привітно-ласкаво світили кругленькій жінці, що мало не втопала тоді в них.

"Хіба порівняти до цього файного легеня, як кажуть зазбручівці, мого одороблюватого чоловіка з м'якеньким черевцем, з безсилями, як друкарська стьошка, руками, нездатними як слід обняти, притиснути, щоб млосно стало всередині і гаряче грудям? Хіба не гидко дивитися на чоловікові каламарки[209 — Каламарки — чорнильниці, тут у переносному значенні.]-очі, що безглуздо чорніють на сірому, мов пилом присипаному, обличчі? Так — колись вони були любі і в їх чорних безоднях так радісно було відшукувати своє власне личко, потім — все ближче й ближче — лише свої очі, щоб зрештою впірнути в теплі обійми, потонути в солодкому екстазі і вже не бачити нічого. Було... А тепер?"

Ні, краще вийти звідси, пождати там, у міському парку на бічній алеї, де вертатиме додому юнак-доповідач. Сказати йому, що вона далі так не може, що вона теж ще молода і здорова, що... Він знає, він утямить — недурно так часто спиняє на ній свій пильний погляд.

Вирішено. Ось двері, сходи, двері надвірні... Яка полегкість! Як м'яко цілує розпалені щоки вітрець. Як наливаються м'язи в напруженому чеканні. Він швидко кінчить свою доповідь про "друзів дітей". "Друзів дітей"... Хай будуть і діти, коли є кохання. Але чому, коли плід — облітають пелюстки квітів? Невже це завжди? В мене облетіли вони і без плоду. Може, саме тому?

Тихше, серце, чого тобі треба...

Затихла, чекає...

— А було б його громовицею! Годі з тими дружніми обов'язками! Хай піклуються дітьми, мов бухгалтер вірним баянсом. Я зведу свій баянс сьогодні інакше, — Марко рішуче підвівсь. Двері, сходи, двері надвірні... Вже споночіло. Тісними парами сюди й туди прохожі. "Під ручку". Бідні звіри — вони не знають насолоди ходити з коханою істотою "під ручку"... Ба ні! Чи бачили ви з вікон вагону, як на пасовиську побіля залізниці мовчки стоять коні, поклавши навхрест голови одно одному на шию? Іншої ласки їм не дозволяє природа, а клята людина розділила їх дишлом і посторонками. Знов — ба ні! І людей розділяє шлюбне дишло. Як мене з Олесею... Біжиш попліч у безвість під батогоми долі, з посторонками різних обов'язків. І несила примкнутися

близько, оповисти ніжно шию поплічниці... Манюся — це інше.

Манюся вільна, і я до неї вільний. Ось там у парку... вже скоро...

Густа алея тінястих дерев темним коридором поглинула Марка. Тут управо, іще раз управо — і буде укохана лавочка під рясним бузковим кущем... Традиційним бузковим кущем, де соловейко і місяць... Але що поробиш, коли гарне — не нове, а нове — не гарне, — згадує він батьків афоризм. Не під електричним таки ліхтарем призначати таємні любовні побачення?

Марко ще здаля помітив білу постать на умовленому місці. Люба Манюся — чекає! Зайти ззаду, з-поза бузка, закрити долонями милі оченята — чи визнає? Заспокоїти в ніжних обіймах, коли злякається... Крок, іще тихий, обережний крок — і, мов крилами птаха, до знайомої кучерявої голівки. Зміненим ласковито-єдвабним голосом протяжно:

— Люблю!

Забилось в радісному тремтінні жіноче тіло, закинулась пристрасно назад голова, пожадливими вустами шукаючи вуст милого, — і злилися дві постаті... ну нащо говорити — в чому? В нашій сантиментальній історії досить нагадати про традиційний бузок, що вміє переховувати і не такі ще тайни...

А як не хочемо ми персоніфікувати рослини — тим більше маємо право сказати, що ніколи він, той бузок, не викриє дальшої розмови, що була за палким поцілунком.

— Олеся! — здивовано переляканий погляд, схований в темряві парку. Адже жінка мусила бути там, на зібранні...

— Марко, це ти... це ти прийшов? Ти любиш? Ти сказав, що мене любиш? — розгублено, непевно-радісно.

— Люблю, авжеж люблю, Олеся! Ти ж бачиш...

— Бачу, милий, вірю, хочу...

Я не знаю, і ви, мабуть, не знаєте, скільки щирости було тоді в моїх героїв, але я напевно знаю, що з того часу вони були гарними членами товариства "друзів дітей".

28/V 1927 р.